

การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

Experiment of a Blended Instructional Model for Enhancing Self-Knowledge Acquisition

อินทิรา รอบรู้*
กฤษมนันต์ วัฒนานรงค์**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและต่ำ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 43 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการบริหารโครงการงานสารสนเทศ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ ANCOVA ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและกลุ่มต่ำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและกลุ่มต่ำ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ในระดับดีมาก สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้กับผู้เรียนได้ทั้งกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและกลุ่มต่ำ

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

Abstract

The purposes of this study were to compare the learning achievement and self-knowledge acquisition of students which were posted high and low self-knowledge acquisition, and to investigate the students' satisfaction. The samples were 43 third year students studying in the Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University. They studied on "Project Management for Information Work" in the first semester of academic year 2010. Data were analyzed by using mean, standard deviation, and ANCOVA statistic The results indicated that there was no significant difference at the level of .05 between the learning

* นักศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

** รองศาสตราจารย์, ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

achievements of high and low self-knowledge acquisition students. There was no significant difference at the level of .05 between the abilities of self-knowledge acquisition of high and low self-knowledge acquisition students. The students rated their satisfactions on the developed instructional model at a “very high” level. The developed model could be used for enhancing self-knowledge acquisition effectively in the both groups of students.

Keywords : Blended Instructional Model, Self-Knowledge Acquisition

Abstract

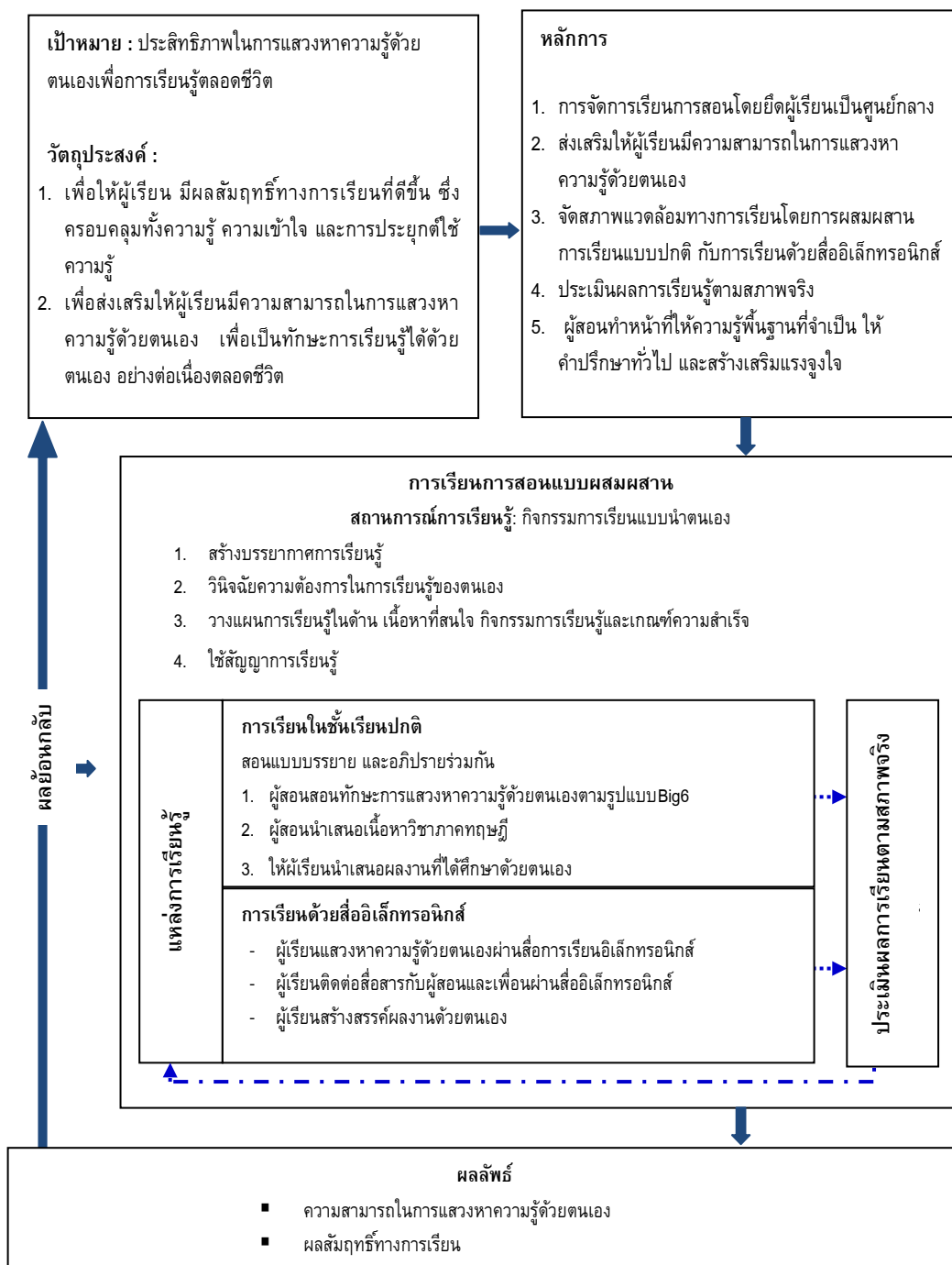
The purposes of this study were to compare the learning achievement and self-knowledge acquisition of students which were posted high and low self-knowledge acquisition, and to investigate the students' satisfaction. The samples were 43 third year students studying in the Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University. They studied on “Project Management for Information Work” in the first semester of academic year 2010. Data were analyzed by using mean, standard deviation, and ANCOVA statistic. The results indicated that there was no significant difference at the level of .05 between the learning achievements of high and low self-knowledge acquisition students. There was no significant difference at the level of .05 between the abilities of self-knowledge acquisition of high and low self-knowledge acquisition students. The students rated their satisfactions on the developed instructional model at a “very high” level. The developed model could be used for enhancing self-knowledge acquisition effectively in the both groups of students.

Keywords : Blended Instructional Model, Self-Knowledge Acquisition

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาประชาชนของประเทศให้มีคุณภาพ และการพัฒนาประชาชน คือ การพัฒนาการศึกษา ขณะที่เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการสื่อสารโทรคมนาคม มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ประชาชนควรมีความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ระบบการศึกษาควรจะต้องเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจากผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (อินทรี และ กฤษมณฑ์, 2553: 34-44) ภายกรอบการพัฒนาประชากรของประเทศตามนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และทฤษฎีทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ การออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของ Brown, Lewis and Harclerod (1983) ที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Collins-Brown (2006) ที่ได้ทำการศึกษา พบว่า การเรียนแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีส่วนสนับสนุนการเรียนแบบออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ และเพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารกับผู้สอนและเพื่อน ซึ่งเป็นการผสมผสานการ

เรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ The Sloan Consortium แห่งสหรัฐอเมริกา (Allen and Seaman, 2010) ที่ได้อธิบายการเรียนการสอนแบบผสมผสานว่าเป็นการเรียนที่นำเสนอเนื้อหาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อผลของการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Parsons (2008) ที่ศึกษาการวางแผนในการออกแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในประเทศมาเลเซีย พบว่า การใช้ประโยชน์จากทฤษฎีการเรียนรู้หลาย ๆ ทฤษฎี ซึ่งสามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ ดังภาพที่ 1ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 สรุปความสัมพันธ์ภายในรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เป้าหมายหลักในการศึกษาครั้งนี้ ยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ หลังการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ หลังการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบ Expost Facto Design เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานของกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและต่ำ โดยเลือกทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน กับรายวิชาการบริหารโครงการงานสารสนเทศ รหัสวิชา INFO3401 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม พ.ศ. 2549 เนื่องจากรายวิชาดังกล่าว มีความเหมาะสม คือเป็นรายวิชาที่จัดการเรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการบริหารโครงการในงานด้านสารสนเทศ ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผน มีกฎเกณฑ์ มีการใช้ความคิดและใช้สติปัญญาในการวางแผนงานในอาชีพอย่างรอบคอบ รวมทั้งฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการแสวงหาความรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในรายวิชาการบริหารโครงการงานสารสนเทศยังมีทั้งภาคทฤษฎีและกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ และได้แสดงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานของตนเองได้อีกด้วย

2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือนักศึกษาในสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการบริหารโครงการงานสารสนเทศในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ซึ่งกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนตามแผนการศึกษาปกติ (Intact Group) เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองจำนวน 43 คน

3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 สื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต บนเว็บไซต์ www.intirarr.com สำหรับรายวิชาการบริหารโครงการงานสารสนเทศ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี คือมีค่า E-CAI = 91.37% สามารถนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาการบริหารโครงการงานสารสนเทศ เป็นแบบปรนัย (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก ครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชา จำนวน 112 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นตามสูตร K-R # 20 ของ Kuder-Richardson อยู่ที่ .99

3.3 แบบประเมินความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยข้อถาม 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจำนวน 17 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 9.37

3.4 แบบประเมินความพึงพอใจ ใช้คำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 39 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 4 ข้อ มีค่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 8.62$, $SD = 0.61$)

สรุปผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ โดยใช้สถิติ ANCOVA และใช้คะแนนก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำหลังการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานฯ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ หลังการทดลองแตกต่างกัน” และเมื่อนำคะแนนของแต่ละกลุ่ม มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความแตกต่างทางสถิติระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test Dependent ผลการวิเคราะห์พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จึงสรุปได้ว่าการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่แบบผสมผสาน มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นทั้งสองกลุ่มอย่างไม่มีแตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ 3 ประเด็นดังนี้

1.1 ผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองภายในกลุ่ม ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง แตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง

6.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองภายในกลุ่ม ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ แตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำโดยใช้สถิติ ANCOVA และใช้คะแนนก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ หลังการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานฯ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า “ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้

ด้วยตนเองต่ำ หลังการทดลองแตกต่างกัน” เมื่อพิจารณาจากผลต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทั้ง 2 กลุ่ม และเมื่อนำคะแนนของแต่ละกลุ่ม มาวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่าง ระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test Dependent พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีคะแนนความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง จึงสรุปได้ว่า การเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่แบบผสมผสาน มีผลทำให้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นทั้งสองกลุ่มอย่างไม่มีแตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ 3 ประเด็นดังนี้

2.1 ผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2.2 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองก่อนการทดลองภายในกลุ่ม ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง แตกต่างจากความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง

2.2 ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองก่อนการทดลองภายในกลุ่ม ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ แตกต่างจากความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจ ของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในระดับดีมาก ($\bar{X} = 9.04$, $SD = 0.92$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ ผู้เรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนเอง ($\bar{X} = 9.25$, $SD = 0.87$) ด้านสื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 9.10$, $SD = 0.92$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 9.07$, $SD = 0.86$) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 9.05$, $SD = 0.86$) และด้านการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 9.04$, $SD = 0.92$) ตามลำดับ ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในระดับดี มีเพียงด้านเดียวคือ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 8.86$, $SD = 0.99$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดลองในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำโดยใช้สถิติ ANCOVA และใช้คะแนนก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาจากผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ พบว่า ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และเมื่อนำคะแนนของแต่ละกลุ่ม มาวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างทางสถิติ ระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test Dependent ผลการวิเคราะห์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จึงสรุปได้ว่า การเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น มีผลทำให้ผู้เรียนทั้งกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและกลุ่มที่มีความสามารถในการ

การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสายชล (2550) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาการเขียนโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nellman (2008) ที่ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาชีววิทยาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีความเข้าใจในเนื้อหาและมีทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างอิสระ โดยจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติที่ใช้การบรรยายเป็นฐานเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชา (Percy, 2010) และจัดการเรียนด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้อย่างไม่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัฐธรรมนูญ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนหลังการเรียนจากรูปแบบการสอนบนเว็บสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ทั้งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและต่ำ

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และผู้เรียนที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ โดยใช้สถิติ ANCOVA และใช้คะแนนก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาจากผลต่างของค่าคะแนนความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และเมื่อนำคะแนนความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความแตกต่างทางสถิติ ของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ *t*-test Dependent พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีคะแนนความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง จึงสรุปได้ว่า การเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น มีผลทำให้ผู้เรียนทั้งกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงและกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่ำ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มสูงขึ้นอย่างไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากภายในรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้นำกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามรูปแบบ Big6 (Eisenberg and Berkowitz, 1987) มาจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ที่จำเป็น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการกำหนดเป้าหมายการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองไว้อย่างชัดเจน ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bernacki (2010) ที่ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการเรียนแบบกำกับตนเองและอิทธิพลของความรู้เดิม ที่มีต่อการแสวงหาความรู้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน พบว่า การแสวงหาความรู้ของแต่ละบุคคลโดยการใช้กลยุทธ์การเรียนแบบกำกับตนเอง มีผลให้คะแนนความรู้หลังเรียนเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาจาก Regression Models พบว่า การกำหนดเป้าหมายการแสวงหาความรู้มีอิทธิพลต่อคะแนนการแสวงหาความรู้หลังเรียน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kumrow (2005) ที่ได้ ศึกษาโครงการนำร่องเพื่อหาความสัมพันธ์ของกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรการเรียนรู้และความสำเร็จในการเรียนแบบผสมผสานผ่านเว็บของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญา พบว่า การเรียนแบบผสมผสานสามารถช่วยเหลือการแสวงหาทรัพยากรการ

เรียนรู้ของผู้เรียนได้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นนี้ ทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม นั้นแสดงว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้กับผู้เรียนได้ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

3. ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Percy (2010) Nellman (2008) Rothmund (2008) Al-Banna (2006) และ Kumrow (2005) ที่พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ประสบความสำเร็จมากในด้านความพึงพอใจของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนี้ สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งกลุ่มที่มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองสูง และกลุ่มต่ำ การที่นำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ ควรทำความเข้าใจรูปแบบการสอนนี้อย่างชัดเจนและถูกต้อง จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และที่สำคัญควรพิจารณาลักษณะของเนื้อหาวิชาที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของทฤษฎีการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) ซึ่งควรให้ความสำคัญกับความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ความพร้อมของผู้เรียน เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานนี้ ได้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการเรียนรู้ กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ และรู้จักการแสวงหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงมีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง ทั้งในด้านการเรียนทฤษฎีบางส่วนด้วยตนเอง และการแสวงหาความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงานของตนเองให้สำเร็จตามสัญญาการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการในระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ที่มีต่อการพัฒนาความพร้อมของผู้เรียน เพื่อยืนยันผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ที่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบนำตนเองนี้ เพื่อผลของการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

1.2 ความพร้อมในด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองนั้น จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับผู้เรียน ซึ่งได้แก่ สื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์และแหล่งการเรียนรู้อื่น เช่น สำนักวิทยบริการหรือห้องสมุด เครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ทั้งที่เป็นบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตามสภาพจริงของสังคม ทั้งนี้เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 ความพร้อมในด้านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากเว็บไซต์หรือจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ขณะโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม อาจยังไม่ครอบคลุมบางพื้นที่ของประเทศ หรืออาจเกิดจากปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ ซึ่งทำให้เป็นข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานได้

1.4 ความพร้อมในการปรับบทบาทของผู้สอน สิ่งที่สำคัญคือ ด้านการบริหารจัดการในระยะเวลาที่จะต้องติดตามสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะที่เรียนด้วยตนเอง ผู้สอนจะต้องมีเวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำผู้เรียนและกระตุ้นผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากบทบาทของผู้สอนในสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ผู้สอนต้องเตรียมทั้งเนื้อหาวิชา และวิธีการใช้สื่อการเรียนสำหรับผู้เรียน รวมทั้งการจัดหาสื่อการเรียนที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้เรียน โดยที่ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ฝึก (Coach) และเป็นผู้สนับสนุน (Facilitators) โดยที่ทำหน้าที่สนับสนุนผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเอง และเข้าช่วยเหลือผู้เรียนในการแก้ปัญหาที่ยาก (Suh, 2005: 43) ทั้งนี้ จะต้องได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและเผยแพร่ Learning Management System สำหรับใช้ในการพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็น Open Source ที่มีประสิทธิภาพต่อการใช้กับการเรียนการสอนของประเทศไทย

บรรณานุกรม

- รัฐกรณ์ คิดการ. (2551) การพัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชา เทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา. ปรินซ์นิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายชล จินใจ. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรายวิชาการเขียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์ 1 สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อินทรา รอบรู้. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- Allen, Elaine and Seaman, Jeff. (2010). *Learning on Demand: Online Education in the United States*, 2009. USA : Sloan Consortium.
- Brown, James W., Lewis, Richard B and Harclerod, Fred F. (1983). *AV. Instruction Technology, Media and Method*. New York : McGraw-Hill.
- Collins-Brown, Elaine. (2006). "Aspects of Online Courses That are More Effective and Successful than Traditional, Face-to-Face Courses." *Dissertation Abstract International*. 67 : 3233929.
- Rothmund, Constance A. (2008). "Correlation between Course Interactivity and Reported Levels of Student Satisfaction in Hybrid Courses." *Dissertation Abstract International*. 69 : 3297548.
- Suh, Sookyung. (2005). *The Effect of Using Guided Questions and Collaborative Groups for Complex Problem Solving on Performance and Attitude in a Web-Enhanced Learning Environment*. Ph.D. Dissertation, College Of Education, the Florida State University.